

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/171/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8513200756
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2014:8513200756.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Mariany Muránskej vo veci žalobcu: P. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. L. č. XXX, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o. so sídlom Košice, Ul. Ľudová č. 14, proti žalovanému: Rapid life životná poisťovňa, a.s. so sídlom Košice, Ul. Garbiarska č. 2, zastúpenému JUDr. Gabrielom Bulbišom, advokátom v Košiciach, Ul. Boženy Nemcovej č. 22, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č.k. 6C 33/2013 - 153 z 20.05.2014 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Nepriznáva účastníkom náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zrušil rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 2C 2823/2012 z 19.01.2012. Zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania vo výške 406,88 Eur na účet jeho právneho zástupcu.

Vychádzal zo zistenia, že účastníci konania uzavreli poisťnú zmluvu, kde žalobca vystupoval ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby ako spotrebiteľ, kým žalovaný pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Poisťná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania má charakter spotrebiteľskej zmluvy a táto musí spĺňať aj požiadavky uvedené v § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Vo všeobecných poisťných podmienkach (VPP) bola upravená rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodoval a ktorej platnosť žalobca namieta. Okrem podpisu žalobcu na konci VPP podpísal žalobca aj osobitné zmluvné dojednania, v ktorých v bode 3 je vopred naformulovaný súhlas zmluvných strán s riešením sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle časti XV. VPP. Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom - rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy.

Rozhodcovskú doložku upravenú v danom znení súd považuje za neprijateľnú podmienku, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Rozhodcovská doložka je upravená vo VPP a to v časti XV., pričom v zmysle § 788 ods. 3 Občianskeho zákonníka, všeobecné podmienky poistenia tvoria súčasť poisťnej zmluvy. Vychádzajúc zo znenia poisťnej podmienky sú záväzné a sú obligátnou súčasťou poisťnej zmluvy, ktoré spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť.

Rozhodcovská doložka je vopred naformulovaná dodávateľom a neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie o prípadnom spore na všeobecnom súde. Rozhodcovský súd v zmysle časti XV. bodu 2 bude podľa potreby vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými poisťovňou, teda žalovaným, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, alebo pokiaľ sama poisťovňa nezriadi stály rozhodcovský súd. Poisťovňa pritom má vydať štatút rozhodcovského súdu.

Hlavnou námietkou žalovaného v priebehu konania bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola osobitne dojednaná, a preto je platná. Žalovaný poukazuje na znenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka s účinnosťou od 01.01.2008, ktoré upravuje, že nejde o neprijateľnú podmienku, ak je individuálne dojednaná.

Spôsob, akým bola zmluva žalobcovi predložená, je nevhodný, pričom oprávnený sledoval vylúčenie zmluvných podmienok z režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú prax v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

V zmysle § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Po zohľadnení tohto ustanovenia súd dospel k záveru, že rozhodcovskú doložku nie je možné považovať za individuálne dojednanú. Je zrejmé z celého znenia VPP, že aj keď na ich konci je osobitný odsek, ktorý odkazuje na akceptovanie rozhodcovskej doložky upravenej v časti XV. VPP, túto doložku nemohol žalobca žiadnym spôsobom ovplyvniť. Osobitné zmluvné dojednania, podobne ako celé VPP, sú písané malým, husto písaným textom, ktoré sťažujú ich čítanie. Žalovaná sa bránila, že žalobca si mohol vybrať, či osobitné dojednania podpíše. Na konci VPP je malý rámček na podpis pre klienta, hneď za tým sú osobitné dojednania k poisťnej zmluve a následne sú uvedené dva väčšie rámčeky, jeden na podpis pre klienta a jeden pre zamestnanca poisťovne, alebo sprostredkovateľa poistenia. Uvedené usporiadanie rámčekov na podpis navodzuje dojem, že ten hlavný, či dôležitejší podpis na konci VPP je až ten za osobitnými dojednania, keďže až za týmto nasledujú rámčeky pre podpisy oboch zmluvných strán. Aj toto nasvedčuje, že žalobca v dobrej viere a na základe pokynov podpísal všetky dokumenty predložené sprostredkovateľom poisťnej zmluvy, pričom nebol skutočne oboznámený s tým, čo vlastne podpisuje.

Vzhľadom na tieto okolnosti súd konštatoval neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobila nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne. Rozhodcovský súd preto nemohol rozhodnúť na základe tejto rozhodcovskej doložky a teda nemal právomoc vo veci konať.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný.

Poukázal na to, že súd prvého stupňa nesprávne zistil skutkový stav, pretože sa riadil len výpoveďou žalobcu v predmetnej veci. Žalobca uzavrel poisťnú zmluvu 18.08.2009, pričom aj v prípade podpisu rozhodcovskej doložky mal žalobca ďalšiu právnu možnosť v lehote 30 dní sám dobrovoľne písomne odmietnuť rozhodcovskú doložku podľa ods. 4 osobitných zmluvných dojednaní. Z odôvodnenia napadnutého súdneho rozhodnutia nie je vôbec zrejmé, že by túto právnu možnosť súd vôbec skúmal.

Poisťnú zmluvu navrhol žalobcovi uzavrieť tretí subjekt nezávislý od žalovaného, a to sprostredkovateľ poistenia A. K.. Takýto sprostredkovateľ musí splniť zákonnú povinnosť, a to oboznámiť každého aj potenciálneho klienta so všetkými skutočnosťami k obsahu poisťnej zmluvy.

Súd pripísal len tvrdeniam žalobcu uvedeným v žalobe najväčšiu dôkaznú váhu, a to z jednoduchého dôvodu, že ho považoval za slabého spotrebiteľa a nehodnotil aj ostatné listinné dôkazy, ktoré predložil a označil žalovaný. Ide teda o jednostranné hodnotenie dôkazov navrhnutých žalobcom.

Nemožno spochybniť, že žalovaný vstupoval do vzťahu so žalobcom ako s informovaným spotrebiteľom, k čomu boli predložené aj listinné dôkazy v podobe záznamu o požiadavkách a potrebách klienta. Tento postup patrí k základným povinnostiam sprostredkovateľa poistenia podľa zákona č. 340/2005 Z.z. Aj žalovaný vstupoval do základného poistného vzťahu ako dobromyseľný účastník s tým, že všetky ustanovenia poistného vzťahu boli dojednané medzi žalobcom a sprostredkovateľom poistenia.

Pokiaľ ide o neprijateľné podmienky, tieto je potrebné hodnotiť v tom zmysle, že ide o podmienky, ktoré môžu ale nemusia byť neprijateľné, pričom stotožnenie podmienky v zmluve s podmienkou uvedenou v prílohe k Smernici (Zozname), nemôže dávať spotrebiteľom väčšie práva než môžu získať v dôsledku realizácie diskrečnej právomoci súdu postupom podľa článkov 3, 4 a 7 Smernice.

Ani indikatívne určenie, že podmienka v zmluve je textovo obdobná podmienke v § 53 ods. 4, nezavaruje spotrebiteľa a súd povinnosti postupom podľa § 53 ods. 10 (transpozícia čl. 4 Smernice), na základe vykonaného dokazovania, ustáliť také konkrétne skutkové a právne závery, ktoré by ho odôvodnili viedli ku právnomu záveru o neprijateľnosti podmienky v konkrétnych podmienkach danej zmluvy.

V tejto súvislosti je potrebné si uvedomiť, že v zázname o potrebách klienta žalobca jednoznačne potvrdil, že mu boli vysvetlené zrozumiteľne a úplne všetky skutočnosti o všeobecných poistných podmienkach a ďalších náležitostiach zmluvy, ako i o spôsobe mimosúdneho riešenia sporov podľa zákona č. 244/2002 Z. z. a sám rozhodol o tom, kedy chce uzavrieť poistnú zmluvu a či vôbec túto poistnú zmluvu chce uzavrieť.

Pokiaľ ide o otázku, či osobitná zmluvná podmienka má alebo nemá nekalú povahu podľa čl. 4 Smernice č. 93/13/EHS, je potrebné uviesť, že odpovedať na túto otázku treba so zreteľom na povahu tovaru alebo služby, ktoré sú predmetom zmluvy a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením tejto zmluvnej podmienky v čase uzavretia zmluvy (rozhodnutie C 76/10 - Korčkovská). Nie je zrejmé, prečo sa okresný súd vyhol svojej povinnosti vykonať riadne test primeranosti podmienky v zmysle § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka. Za neprijateľnú podmienku možno považovať len takú podmienku, ktorá prešla testom podľa článku 4 Smernice, teda podľa transpozície § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka.

Súd sa mal zaoberať aj rozpormi medzi tvrdením účastníka - žalobcu a jeho písomným prejavom vôle, ktorý vyplýva zo Záznamu o potrebách klienta, ktorý žalovaný predložil súdu ako listinný dôkaz, pričom súd takto nepostupoval a v dokazovaní tieto rozpory neodstránil a nezaoberal sa odôvodnením takéhoto postupu ani v samotnom odôvodnení rozhodnutia. Záznam o potrebách klienta bol produktom žalobcu, ktorý takýmto spôsobom osvedčil spolu so sprostredkovateľom správny priebeh sprostredkovania poistenia podľa zákona č. 340/2005 Z. z.

V citovanom prípade Korčkovská SD EÚ dôrazne upozornil konajúci súd na jeho povinnosť konať pred konštatovaním neprijateľnosti podmienky najprv podľa čl. 3 a 4 Smernice, tak aby mal dostatočné skutkové a právne závery k vysloveniu svojho názoru. Nemožno pripustiť hodnotenie danej podmienky ako neprijateľnej len preto, že sa táto spotrebiteľovi nehodí.

Je potrebné brať do úvahy odkaz v osobitných zmluvných dojednaniach pod č. 02/2008 na text v časti XV. VPP logicky nerobia osobitné zmluvné dojednania súčasťou VPP, ale naopak, text uvedeného článku VPP sa stáva súčasťou osobitných zmluvných dojednaní, ktoré nie sú súčasťou VPP.

Nie je možné tvrdiť, že by žalobca bol nútený uzavrieť poistnú zmluvu bez rozmyslu práve so žalovaným a poistná zmluva nebola uzatváraná v majetkovej tiesni. Až po platnom uzavretí poistnej zmluvy nastala fáza dojednávania osobitných zmluvných dojednaní, ktorých obsahom bola rozhodcovská doložka. Osobitný odsek obsahujúci rozhodcovskú doložku je očividne aj graficky oddelený od samotných VPP miestom na podpis klienta potvrdzujúci prevzatie VPP.

Pokiaľ ide o aplikáciu rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21.03.2012, je potrebné konštatovať, že konajúci súd vedel, že dovolací súd nerozhodoval v merite

veci, t.j. o platnosti alebo neplatnosti rozhodcovskej doložky, pretože dovolanie odmietol pre procesnú neprípustnosť.

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 402/2008 z 01.04.2009, kde sa konštatuje, že ak Najvyšší súd SR v rámci dovolacieho konania meritórne sa vecou nezaoberal a dovolanie odmietol, potom nemohol meritórne formulovať závery nižších súdov.

Pokiaľ ide o predmetnú Smernicu, táto nie je na zvrchovanom území Slovenskej republiky voči jeho občanom priamo zaväzujúca a jej účinok je priamy len za predpokladu, že štát Smernicu EÚ do svojho právneho poriadku neimplementoval, alebo ju implementoval nesprávne, pričom Smernica zakladá právo občana, nie však jeho povinnosť a ide o vertikálny vzťah občan - štát. Smernica sama o sebe nemá horizontálny účinok a je záväzná len pre členské štáty, ktorým je určená a to iba čo do výsledku, ktorý má byť dosiahnutý. Jednotlivci sa môžu priameho účinku smerníc dovoľávať vtedy, pokiaľ je smernica síce správne implementovaná, avšak vnútroštátne ustanovenia nie sú aplikované spôsobom, ktorý je so Smernicou v súlade.

19-ste odôvodnenie Smernice č. 93/13/EHS stanovuje výnimkou pre jednu zo spotrebiteľských zmlúv a to poisťnú zmluvu. Táto výnimka sa v rámci implementácie Smernice č. 93/13/EHS do vnútroštátneho práva nepremietla.

Z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 255/2010 vyplýva, že všeobecnú súdy všeobecné súdy pri výklade aplikácii právnej normy majú zohľadniť všetky súvislosti, účel a cieľ právnej normy. Z devätnásteho odôvodnenia Smernice č. 93/13/EHS vyplýva, že jej zámerom je, aby zmluvné podmienky v poisťných zmluvách nepodliehali tejto smernici, ak spĺňajú tam vymedzené kritériá.

Pre to, ktorá podmienka v poisťnej zmluve hodnoteniu podľa kritérií Smernice č. 93/13/EHS nepodlieha, je potrebné ustáliť, čo sa berie do úvahy pri výpočte poisťného plateného spotrebiteľom. Poisťovňa je totiž povinná určiť výšku poisťného na základe poisťno - matematických metód. Kontrola správneho stanovenia poisťného je pod dohľadom Národnej banky Slovenskej republiky.

Z pohľadu Smernice č. 93/13/EHS je zásadné, že ak ide o poisťnú zmluvu, majú z pohľadu ochrany spotrebiteľa platiť odlišné pravidlá. Súdy majú povinnosť vyhodnotiť, či dotknutá zmluvná podmienka v poisťnej zmluve žalovaného nepodlieha výnimke uvedenej v 19-tom odôvodnení Smernice č. 93/13/EHS.

Ďalej je potrebné konštatovať, že súd nevykonal test primeranosti podmienky vyžadovaný v Smernici č. 93/13/EHS a následne v rozhodnutí C 237/02, resp. C 453/10 a C 76/10.

Podľa článku 4 Smernice č. 93/13/EHS, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzavretá a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy. Preto je potrebné brať do úvahy povahu služby, všetky špecifické okolnosti, ktoré sprevádzali uzatvorenie zmluvy, všetky ďalšie podmienky zmluvy a to vo vzájomných súvislostiach, najmä či na prvý pohľad jednostranná izolovaná podmienka vytrhnutá z kontextu nie je vyvážená inou výhodnou zmluvnou podmienkou, a to všetko v dobe uzatvorenia zmluvy. Totiž Smernice EÚ a judikatúra SD EÚ nikdy nežiadali od všeobecných súdov členských štátov retroaktívne pôsobenie.

Aby bolo dojednanie považované za neprimerané nepostačí, aby z neho len vyplývala nerovnosť v právach a povinnostiach, ale aby táto nerovnosť bola značná. Najprv je nutné definovať rovnosť v právach a povinnostiach, potom nerovnosť a následne nerovnosť takej intenzity, ktorú je možné označiť za neúnosnú a teda za značnú.

V dôsledku využitia dohody o rozhodcovskom konaní obsiahnutej v poisťnej zmluve žalobcu došlo k zníženiu predpokladaných nákladov zahrnutých do ceny poisťovania pre spotrebiteľa a teda k získaniu materiálnej výhody pre spotrebiteľa ako zrkadlový odraz tejto okolnosti. Táto okolnosť má aj morálny rozmer, pretože efektívne nakladanie s pohľadávkami je činnosťou, z ktorej majú výhody klienti poctivo dodržiavajúci zmluvné záväzky.

Súd prvého stupňa dôkladne neposudzoval hlavný právny vzťah, a to vzťah poistný medzi žalobcom a žalovaným a nijako sa nevenoval jeho zániku v druhom roku po uzavretí poistnej zmluvy, ktorá mala trvať dlhší čas. Súd riadne svoje rozhodnutie neodôvodnil, keď sa nevyporiadal so všetkými namietanými tvrdeniami žalovaného. Absencia takejto argumentácie súdu bráni účastníkovi v realizácii jeho procesných práv, čím sa mu odníma možnosť konať pred súdom. Rozhodnutie súdu prvého stupňa žalovaný nepovažuje za presvedčivé, pretože súd sa nevyporiadal so všetkými rozhodnými skutočnosťami a dôkazmi a nepoukázal na dôvody nevykonania a právneho neposúdenia dôkazov predložených žalovaným.

Súd prvého stupňa neposudzoval kompletne znenie článku XV. VPP po predchádzajúcom posúdení osobitných zmluvných dojednaní č. 02/2008, pretože práve tieto obsahujú hmotnoprávnu dohodu o uzavretí rozhodcovskej doložky. Žalobca mal pri podpise poistnej zmluvy dve možnosti a to buď zmluvu podpísať, alebo nepodpísať a teda doložku neprijíť. Žalobca v prípade podpisu rozhodcovskej doložky mal možnosť v lehote 30 dní od podpisu poistnej zmluvy a podpisu rozhodcovskej doložky túto písomne odmietnuť.

Od žalobcu ako priemerného spotrebiteľa je potrebné vyžadovať istú dávku zodpovednosti za svoje právne úkony, najmä podpisovanie zmlúv a to zvlášť poistných, ktoré sú dlhodobým zmluvným produktom. Súd takto postoj žalobcu vôbec nehodnotil a bral ho za slabého, takmer nespôsobilého spotrebiteľa, ktorý tak nie je zodpovedný za právny úkon, ktorý svojou vôľou prejavil podpisom poistnej zmluvy.

Predmetnú rozhodcovskú doložku je potrebné jednoznačne považovať za individuálne dojednanú a platnú pre obe strany v spore. Súd nesprávne vyhodnocoval aj postup a rozhodovanie rozhodcovského súdu v skrátenej forme konania, v rámci ktorého nejasne a arbitrárne konštatoval, že tento neaplikoval predpisy na ochranu spotrebiteľa.

Nesprávny je skutkový záver súdu prvého stupňa, ktorý viedol k nesprávnemu záveru o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky, pretože rozhodcovská doložka sa nachádza až za textom celých VPP a je od nich výrazne oddelená vo forme osobitných zmluvných dojednaní, kde v ods. 3 a 4 je táto rozhodcovská doložka navrhnutá žalobcovi na prijatie alebo neprijatie.

Žalovaný formálne pripravil právnu dokumentáciu potrebnú na uzatváranie poistnej zmluvy, ako i na písomné podchytenie prípadného individuálneho dojednania so žalobcom, pričom táto dokumentácia pozostávala z návrhu poistnej zmluvy, zo záznamu o potrebách klienta, zo všeobecných poistných podmienok platných ku dňu uzavretia poistnej zmluvy a z osobitných zmluvných dojednaní, kde poistník potvrdzoval prevzatie VPP, pričom tieto boli okrem jednoznačného odlíšenia samotným názvom graficky na prvý pohľad zreteľne oddelené od samotných VPP. Tieto dokumenty poskytol žalobcovi sprostredkovateľ poistenia, s ktorým mal žalovaný uzavretú sprostredkovateľskú a mandátnu zmluvu.

Žalovaný preto uniesol dôkazné bremeno v časti individuálneho dojednania rozhodcovskej doložky so žalobcom cez tretiu osobu a to pred uzavretím samotnej poistnej zmluvy.

Je potrebné poukázať na to, že judikatúra niektorých súdov (Krajský súd v Banskej Bystrici, Krajský súd v Prešove, Okresný súd Rimavská Sobota a pod.) je odlišná v dôsledku nestranného a objektívneho posúdenia v obdobných prípadoch a vychádza z princípu právnej istoty.

Na základe toho navrhol, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobca sa k odvolaniu žalovaného nevyjadril.

Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1,2 O.s.p. a to bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú

vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa nič sa nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa § 1 ods. 2 zák. č. 244/2002 Z. z., v rozhodcovskom konaní možno rozhodovať len spory, ktoré účastníci konania pred súdom môžu skončiť súdnym zmerom.1)

Podľa § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z. z., účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak

- a) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, ktorá nemôže byť predmetom rozhodcovského konania (§ 1 ods. 3),
- b) rozhodcovský rozsudok bol vydaný vo veci, o ktorej už predtým právoplatne rozhodol súd alebo sa o nej právoplatne rozhodlo v inom rozhodcovskom konaní,
- c) jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy,
- d) sa rozhodlo o veci, na ktorú sa rozhodcovská zmluva nevzťahovala, a účastník rozhodcovského konania túto okolnosť v rozhodcovskom konaní namietal,
- e) účastník rozhodcovského konania, ktorý musí byť zastúpený zákonným zástupcom, nebol takto zastúpený alebo v mene účastníka rozhodcovského konania vystupovala osoba, ktorá nebola na to splnomocnená a jej úkony neboli ani dodatočne schválené,
- f) sa na vydaní rozhodcovského rozsudku zúčastnil rozhodca, ktorý bol rozhodnutím podľa § 9 vylúčený pre predpojatosť alebo ktorého vylúčenie účastník rozhodcovského konania pred vydaním rozhodcovského rozsudku nie zo svojej viny nemohol dosiahnuť,
- g) bola porušená zásada rovnosti účastníkov rozhodcovského konania (§ 17),
- h) sú dôvody, pre ktoré možno žiadať o obnovu konania podľa osobitného zákona, 14) alebo
- i) bol rozhodcovský rozsudok ovplyvnený trestným činom rozhodcu, účastníkov konania alebo znalca, za ktorý bol právoplatne odsúdený,
- j) pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.13a)

Podľa § 40 ods. 2 zák. č. 244/2010 Z. z., ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonaťnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 43 ods. 1 zák. č. 244/2010 Z. z., ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Podľa článku 3 bod 2 Smernice Rady č. 93/13/EHS, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Podľa časti XV. bod 1 VPP, poisťovňa a poisťník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov s výlukami a odchýlnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom.

Podľa časti XV. bod 2 VPP, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu alebo nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poisťník podpisom týchto všeobecných poistných podmienok. Rozhodca musí byť plnoletý, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, musí mať skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a musí byť bezúhonný. Poisťovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho postupom podľa § 12 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. uverejneného v Obchodnom vestníku. Podľa bodu 3 Osobitných zmluvných dojednaní č. 2/2008, poisťník (poistený) a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojim podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle časti XV. VPP, pričom toto ustanovenie zmluvné strany chápu ako rozhodcovskú doložku.

Kľúčový význam pre posúdenie dôvodnosti žaloby v predmetnej veci je okolnosť, či sú podmienky pre zrušenie predmetného rozsudku v zmysle zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní a to najmä z pohľadu § 40 ods. 1 písm. j/ citovaného zákona, podľa ktorého je dôvodom na zrušenie rozhodcovského rozsudku situácia, že ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

V tomto smere súd prvého stupňa správne konštatuje, že došlo k porušeniu predpisov na ochranu práv spotrebiteľa a to v podobe neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, účinného v čase podpísania predmetnej poistnej zmluvy, a to pokiaľ ide o ustanovenia zmluvy, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Toto ustanovenie § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka je potrebné dať do súvislosti s ustanovením § 40 ods. 1 písm. j/ zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, pričom z tejto jasnej súvislosti vyplýva porušenie práv na ochranu spotrebiteľa v prípade zakotvenia neprijateľnej zmluvnej podmienky v podobe dojednanej rozhodcovskej doložky.

Súd prvého stupňa správne analyzuje aj samotnú úpravu rozhodcovskej doložky v predmetnej poistnej zmluve a v súvisiacich dokladoch, teda vo všeobecných poistných podmienkach a osobitných zmluvných dojednaniach, vrátane okolnosti, že takto dojednaná rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán a to aj pokiaľ ide o kreovanie rozhodcovského súdu, pričom v týchto dojednaniach ja zakotvená možnosť vytvorenia rozhodcovského súdu ad hoc troma fyzickými osobami poverenými žalovaným, pokiaľ žalovaný nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu alebo pokiaľ žalovaný nezriadi stály rozhodcovský súd.

V tomto smere jednoznačne nemožno hovoriť o vyváženosti vzťahu medzi žalobcom ako spotrebiteľom a žalovaným ako dodávateľom služby v podobe dojednaní poistenia.

Ide teda jednoznačne o neprijateľnú zmluvnú podmienku spôsobujúcu nerovnováhu vo vzťahu medzi účastníkmi konania, pričom je potrebné vyriešiť aj otázku, či neprijateľnosť zmluvnej podmienky nebola spochybnená alebo odstránená v podobe individuálneho dojednaní takejto podmienky.

V tomto smere je potrebné konštatovať, že aj keď finálne dojednanie rozhodcovskej doložky je uvedené v osobitných zmluvných dojednaniach pod č. 2/2008, ide o dojednanie, ktoré bolo vopred navrhnuté a so zreteľom na vykonané dokazovanie je potrebné urobiť záver, že spotrebiteľ - žalobca nebol schopný ovplyvniť podstatu takto formulovanej podmienky, nakoľko aj v podobe osobitných zmluvných dojednaní pod č. 2/2008 išlo o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu. Na tejto okolnosti nič nemení ani to, že predmetné poistenie bolo dojednané sprostredkovateľom poistenia v zmysle zákona č. 340/2005 Z.z. Sprostredkovateľ poistenia je totiž osobou, ktorá reprezentuje poisťovňu, koná v jej záujme a v jej prospech, čo znamená, že samotná okolnosť takejto formy dojednávania poistného vzťahu nemôže byť na ujmu hodnotenia zmluvných podmienok dojednaných pri tomto poistení v zmysle Smernice Rady č. 93/13/EHS.

Z pohľadu odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktoré spochybňuje žalovaný vo svojom odvolaní, najmä z pohľadu preskúmateľnosti rozhodnutia a eventuálneho odňatia možnosti žalovanému konať pred súdom v tomto kontexte, je potrebné poznamenať, že súd prvého stupňa venoval dostatočnú pozornosť okolnosti, ako bola rozhodcovská doložka v predmetnej poistnej zmluve a súvisiacich dokladoch naformulovaná, analyzoval jej umiestnenie vo všeobecných poistných podmienkach, ako aj v osobitných zmluvných dojednaniach č. 2/2008 a správne konšatoval umiestnenie predmetnej rozhodcovskej doložky, ako aj jej formulovanie v rámci všeobecných poistných podmienok a osobitných zmluvných dojednaní. Je potrebné predovšetkým konštatovať, že osobitné zmluvné dojednanie sú vlastne súčasťou všeobecných poistných podmienok, aj keď sú tieto osobitne podpísané, avšak z pohľadu priemerného spotrebiteľa, ako je to v prípade žalobcu, nevymykajú sa tieto osobitné zmluvné dojednanie osobitným spôsobom z rámca všeobecných poistných podmienok a predovšetkým z charakteru vopred pripravenej predformulovanej zmluvnej podmienky.

Dokazovanie vykonané na súde prvého stupňa potvrdilo, že žalobca nemal možnosť takto formulovanú podmienku nijakým spôsobom ovplyvniť a ako bolo vyššie naznačené, zodpovednosti v tomto smere sa žalovaný nemôže zbaviť ani s poukazom na pôsobenie sprostredkovateľa poistenia pri uzatváraní predmetnej poistnej zmluvy v zmysle zákona č. 340/2005 Z.z. Práve táto okolnosť, teda pôsobenie sprostredkovateľa poistenia pri uzatváraní predmetnej poistnej zmluvy, je dôkazom toho, že tieto žalobcovi predložené doklady, teda všeobecné poistné podmienky a ich súčasť v podobe osobitných zmluvných dojednaní, nebolo možné meniť.

Nemožno preto akceptovať zásadnú pripomienku uvedenú v odvolaní žalovaného spočívajúcu v tom, že predmetná rozhodcovská doložka je osobitne dojednanou zmluvnou podmienkou.

Taktiež nie je možné súhlasiť s tým, že by sa súd prvého stupňa nezaoberal testom primeranosti predmetnej rozhodcovskej doložky ako zmluvnej podmienky v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a v tomto smere správne poukázal na okolnosť, že predmetná zmluvná podmienka prináša značnú nerovnováhu do vzťahu medzi účastníkmi konania.

Ak žalovaný v odvolaní poukazuje na test primeranosti uvedený v článku 4 Smernice č. 93/13/EHS, najmä v podobe brania do úvahy povahy služby, všetkých špecifických okolností, ktoré sprevádzali uzatvorenie zmluvy a všetkých ďalších podmienok zmluvy vo vzájomných súvislostiach v čase uzavretia zmluvy, bolo jeho dôkazným bremenom v priebehu konania, aby preukázal, že z tohto pohľadu rozhodcovská doložka ako zmluvná podmienka nie je neprimeraná, a preto nemôže byť kvalifikovaná ako neprijateľná.

Naopak, súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia jednoznačne analyzoval ťažkosti, ktoré rozhodcovské konanie môže žalobcovi ako priemernému spotrebiteľovi priniesť z pohľadu uplatňovania jeho práva, ako aj istú mieru pochybností o nezávislosti rozhodcovského orgánu, pokiaľ jednoznačnú ingerenciu pri jeho voľbe alebo kreovaní má len žalovaný ako dodávateľ. Nemožno preto konštatovať, že by predmetná zmluvná podmienka v podobe dojednaní rozhodcovskej doložky prešla v pozitívnom

slova zmysle testom primeranosti v zmysle článku 4 Smernice č. 93/13/EHS a obstála z pohľadu dodržania predpisov na ochranu spotrebiteľa.

Na týchto záveroch nič nemení ani eventuálne odlišná judikatúra iných súdov, nakoľko v predmetnej veci v zmysle vyššie uvedeného i v zmysle záverov súdu prvého stupňa nemožno konštatovať osobitosť dojednania tejto zmluvnej podmienky v podobe rozhodcovskej doložky.

Problematiku aplikácie smernice na práva a povinnosti fyzických alebo právnických osôb je potrebné vykladať tak, že prvoradou formou aplikácie smernice ako normy komunitárneho práva, ktorá zaväzuje predovšetkým členské štáty, je transpozícia jej ustanovení do vnútroštátneho právneho poriadku, čo sa v danom prípade stalo, a to predovšetkým v podobe ustanovenia § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka, ktorý bol platný a účinný aj v čase uzavretia predmetnej poisťovnej zmluvy, a preto nie je možné hovoriť o retroaktivite, ktorej sa dopustil všeobecný vnútroštátny súd pri aplikácii tejto normy komunitárneho práva a nadväzujúceho ustanovenia vnútroštátneho právneho poriadku.

Na základe uvedeného je potrebné konštatovať, že súd prvého stupňa vo veci správne postupoval pokiaľ žalobe vyhovel v dôsledku porušenia predpisov zabezpečujúcich ochranu spotrebiteľa a v nadväznosti na túto okolnosť rozsudok rozhodcovského súdu zrušil. So zreteľom na to, že správny je výrok napadnutého rozsudku aj o trovách konania, odvolací súd postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil, pričom v podobnostiach poukazuje na správne a presvedčivé dôvody uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého žalovaný ako neúspešný účastník nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania a žalobca si žiadne preukázateľné trovy spojené s odvolacím konaním neuplatnil, preto táto náhrada nebola priznaná žiadnemu z účastníkov.

Poučenie:

Proti rozsudku odvolanie nie je prípustné.